

HE 46/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 6 a §. Esityksen mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voisi myöntää hakemukselta rajoitetun oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut lääkärin perustutkinnon sellaisessa EU- tai ETA-valtiossa, jossa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden edellytyksenä on tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun suorittaminen. Edellä tarkoitettu ammatinharjoittamisoikeus edellyttää lisäksi, että rajoitetun oikeuden saanut toimii kirjallisesti nimetyn laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena. Rajoitetun oikeuden ehtona aikaisemmin ollut ehto lääketieteen opintojen aloittamisesta ennen vuotta 2012 ehdotetaan poistettavaksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI.....	3
1.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	3
1.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	4
1.3 Nykytilan arviointi.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	7
3.2 Organisaatio-, henkilöstö- ja järjestelmävaikutukset.....	7
4 ASIAN VALMISTELU.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	8
2 VOIMAANTULO.....	9
LAKIEHDOTUS.....	10
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta.....	10
LIITE.....	11
RINNAKKAISTEKSTI.....	11
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta.....	11

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisestä, ammattitoimintaan liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä ammatinharjoittajien valvonnasta säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994, jäljempänä *ammattihenkilölaki*) ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa asetuksessa (564/1994, jäljempänä *ammattihenkilöasetus*).

Terveydenhuollon ammattihenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka on ammattihenkilölain nojalla saanut ammatinharjoittamisoikeuden (*laillistettu ammattihenkilö*) tai ammatinharjoittamisluvan (*luvan saanut ammattihenkilö*) sekä henkilöä, jolla ammattihenkilölain mukaan on oikeus käyttää ammattihenkilöasetuksessa säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (*nimikesuojattu ammattihenkilö*). Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto (jäljempänä *Valvira*) myöntää oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä sekä oikeuden käyttää nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä.

Ammattihenkilölain 2 luvussa säädetään oikeudesta toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä. Oikeuden saamiseen liittyvät edellytykset riippuvat siitä onko henkilö suorittanut opinnot Suomessa, muussa Euroopan unioniin (jäljempänä *EU*) tai Euroopan talousalueeseen (jäljempänä *ETA*) kuuluvassa valtiossa vai EU- tai ETA-alueen ulkopuolella. Laillistamisen ja ammatinharjoittamisen edellytyksiin vaikuttaa myös se, onko henkilö EU- tai ETA-valtion vai jonkin ulkopuolisen valtion kansalainen. Kun kyse on EU- tai ETA-valtiossa suoritetusta tutkinnosta, kansallinen lainsäädäntö perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2005/36/EY, annettu 7 päivänä syyskuuta 2005, ammattipätevyyden tunnustamisesta (jäljempänä *ammattipätevyysdirektiivi*), jota on muutettu 20 päivänä marraskuuta 2013 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2013/55/EU. Ammattipätevyysdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön säätämällä laki ammattipätevyyden tunnustamisesta (1384/2015). Ammattihenkilölakiin on sisällytetty ammattipätevyysdirektiivistä johtuvat terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevat säännökset.

Ammattihenkilölain 4 §:n mukaan Valvira myöntää hakemuksesta henkilölle, joka on suorittanut yliopistolaisissa (558/2009) tarkoitettussa yliopistossa lääketieteen lisensiaatin tai hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnon, oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Vastaavasti ammattihenkilölain 6 §:n mukaan Valvira myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa suorittanut lääkärin tai hammaslääkärin perustutkinnon. Kyseessä on ammattipätevyyden niin sanottu automaattinen tunnustaminen, mikä merkitsee että henkilölle ei voida laillistamisen edellytykseksi asettaa muita ammattipätevyyteen liittyviä vaatimuksia kuin ammattipätevyysdirektiivin mukaiset toisen valtion viranomaisten myöntämät todistukset ja muut asiakirjat.

Ammattihenkilölain 2 §:n 3 momentin mukaan laillistetun ammattihenkilön tehtävissä voi toimia tilapäisesti myös kyseiseen ammattiin opiskeleva henkilö kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena. Lääketieteen opiskelijan edellytyksistä toimia laillistetun lääkärin tehtävässä säädetään tarkemmin ammattihenkilöasetuksen 3 §:ssä. Sen mukaan lääketieteen opiskelija, joka on suorittanut hyväksytysti vähintään viiteen ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot ja jolla on suori-

tettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen, voi tilapäisesti toimia lääkärin tehtävässä, mukaan lukien päivystys, laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena. Vastaavasti lääketieteen opiskelija, joka on suorittanut hyväksytysti vähintään neljään ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot ja ne lääkärin peruskoulutukseen kuuluvat sen erikoisalan opintojaksot, johon kuuluu tehtävissä hän aikoo toimia, ja jolla on suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen, voi toimia lääkärin tehtävässä laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena erikoissairaanhoidon toimintayksikössä tai terveyskeskuksen vuodeosastolla. Päivystävän lääkärin tehtävässä toimimisen edellytyksenä on tällöin lisäksi, että hänellä on laillistetun lääkärin välitön johto ja valvonta.

Ammattihenkilölakiin lisättiin 30.12.2015 voimaan tulleella lainmuutoksella (1659/2015) uusi 6 a §. Sen mukaan Valvira myöntää hakemuksesta määräämnsä ehdoin oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena henkilölle, joka on aloittanut lääketieteen opinnot ennen 1 päivää tammikuuta 2012 sellaisessa EU- tai ETA-valtiossa, jossa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden edellytyksenä on tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun suorittaminen, ja joka on suorittanut siellä lääkärin perustutkinnon. Ammatinharjoittamisoikeus myönnetään kolmen vuoden määräajaksi. Valvira voi perustellusta syystä pidentää määräaika. Valvira voi myös myöntää hakemuksesta hakijalle oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa itsenäisesti, kun hakija on toiminut 1 momentissa säädetyn ajan Valviran määrittelemien ehtojen mukaisesti lääkärin tehtävissä.

1.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Euroopan unionin yhtenä tavoitteena on henkilöiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavien esteiden poistaminen jäsenvaltioiden väliltä. Ammattipätevyysdirektiivin 1 artiklan mukaan direktiivissä vahvistetaan säännöt, jonka mukaisesti jäsenvaltion, joka vaatii säännellyn ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi alueellaan määrättyä ammattipätevyyttä (*vastaanottava jäsenvaltio*) on tunnustettava kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseen ja sen harjoittamiseen ammattipätevyys, joka on hankittu yhdessä tai useammassa muussa jäsenvaltiossa (*kotijäsenvaltio*) ja joka antaa kyseisen pätevyuden haltijalle oikeuden harjoittaa siellä samaa ammattia. Lääkärit kuuluvat ammattipätevyysdirektiivissä säädetyn koulutuksen vähimmäisvaatimusten yhdenmukaistamiseen perustuvan tunnustamisjärjestelmän (*automaattisen tunnustamisen järjestelmä*) piiriin.

Ammattipätevyysdirektiiviin vuonna 2013 lisätyssä uudessa 55 a artiklassa säädetään ammatillisen harjoittelun hyväksymisestä. Jos säännellyn ammatin harjoittamiselle on kotijäsenvaltiossa edellytyksenä ammatillisen harjoittelun suorittaminen, kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on säännellyn ammatin harjoittamisoikeutta koskevaa hakemusta käsitellessään tunnustettava toisessa jäsenvaltiossa suoritettujen ammatillisten harjoittelujen edellyttäen, että kyseiset harjoittelut vastaavat artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja julkaistuja suuntaviivoja, ja otettava huomioon kolmannessa maassa suoritettujen ammatillisten harjoittelujen. Jäsenvaltiot voivat kansallisessa lainsäädännössään asettaa kohtuullisen rajoituksen sen osan kestolle, joka voidaan suorittaa ulkomailla. Ammatillisen harjoittelun tunnustaminen ei korvaa mahdollisia voimassa olevia vaatimuksia, jotka koskevat kokeen hyväksytyä suorittamista kyseiseen ammattiin pääsemiseksi. Toimivaltaisten viranomaisten on julkaistava suuntaviivat, jotka koskevat toisessa maassa suoritettujen harjoittelun järjestämistä ja tunnustamista, erityisesti ammatillisen harjoittelun valvojan tehtäviä.

1.3 Nykytilan arviointi

Ammattihenkilölakia muutettiin 1.5.2011 lailla 312/2011. Lailla purettiin lääkäreiden kaksoislaillistus. Ennen lainmuutosta lääkärit laillistettiin kaksi kertaa. Valvira laillisti lääkärin ensimmäisen kerran sen jälkeen kun hän oli suorittanut lääketieteen lisensiaatin tutkinnon (niin sanottu *osalailistus*). Ensimmäisen laillistuksen jälkeen lääkäri sai harjoittaa ammattia ainoastaan toisen laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena. Lopullisesti lääkäri laillistettiin sen jälkeen kun hän oli suorittanut perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen (nykyisin yleislääketieteen erityiskoulutus), minkä jälkeen hän sai harjoittaa lääkärin ammattia itsenäisesti. Lainmuutoksen jälkeen lääkärit laillistetaan vain kerran, minkä jälkeen he saavat oikeuden harjoittaa ammattia itsenäisesti.

Kaksoislaillistuksen poistamista koskevaan lakiin ei sisällynyt säännöksiä niiden tilanteiden varalta, joissa henkilö oli aloittanut lääkärinkoulutuksen toisessa EU- tai ETA-maassa ennen lain voimaantuloa tai välittömästi sen jälkeen.

Kaksoislaillistuksen ollessa käytössä Suomessa voitiin hyväksyä toisessa EU- tai ETA-valtiossa suoritettu lääkärin tutkinto perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen pohjaksi, koska asia oli järjestetty Suomen lainsäädännössä vastaavalla tavalla. Kaksoislaillistuksen poistamisen jälkeen ammattihenkilölaissa ei ole säännöksiä tilanteesta, jossa henkilö on suorittanut lääkärin tutkinnon, mutta ei ole saanut koulutusmaassaan ammatinharjoittamisoikeutta tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun puuttumisen takia. Ammattipätevyysdirektiivin mukaan henkilölle voidaan myöntää Suomessa oikeus harjoittaa lääkärin ammattia EU- tai ETA-maassa suoritettuna lääkärin peruskoulutuksen perusteella, kun hänellä on muodollista pätevyyttä osoittavat asiakirjat. Tästä koitui ongelmia sellaisille henkilöille, jotka olivat aloittaneet lääketieteen opinnot toisessa EU- tai ETA-maassa, jossa tutkinnon lisäksi edellytetään ammatillisen harjoittelun suorittamista ammattioikeuden myöntämisen ehtona. Osa näistä henkilöistä opiskeli englanninkielisissä koulutusohjelmissa, eikä heillä ollut kielitaidon puutteen vuoksi tosiasiallista mahdollisuutta suorittaa koulutusmaan ammatinharjoittamisoikeuden ehtona vaadittua harjoittelua. Kysymyksessä olevilla henkilöillä oli tutkintoasiakirja, mutta ei asiakirjaa, joka ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti oikeuttaisi toimivaltaista viranomaista myöntämään heille ammatinharjoittamisoikeuden. Heidän kohdallaan tilanne oli ongelmallinen myös siten, että heillä oli ollut oikeus työskennellä tilapäisesti lääkärin tehtävissä ollessaan opiskelijoita, muttei enää valmistuttuaan lääkärin opinnoistaan, ennen kuin heille myönnettiin ammatinharjoittamisoikeus.

Koska edellä mainituilla henkilöillä oli ollut opintojensa aloittamisen aikana vallitsevan lainsäädännön perusteella oikeutettuja odotuksia sen suhteen, että opinnot tuottavat ammatinharjoittamisoikeuden, annettiin heille uuden 6 a §:n säätämällä mahdollisuus saada ammatinharjoittamisoikeus vastaavalla menettelyllä kuin oli ollut voimassa ennen 1.5.2011. Uudessa säännöksessä asetettiin kuitenkin ehto, jonka mukaan sitä voidaan soveltaa ainoastaan henkilöihin, jotka ovat aloittaneet lääketieteen opintonsa ennen 1.1.2012.

Viime vuosina yhä useampi suomalainen on aloittanut lääketieteen opinnot ulkomailla. Kansaneläkelaitoksen opintotukitilastojen mukaan lukuvuonna 2015—2016 ulkomailla opiskeli lääketiedettä yhteensä 761 suomalaista. Tämän jälkeen ulkomailla lääketiedettä opiskelevien suomalaisten lukumäärän arvioidaan edelleen kasvaneen. Kaikki lääketiedettä ulkomailla opiskelevat eivät myöskään eri syistä saa opintotukea Suomesta. Suomen Lääkäriliiton tekemien selvitysten perusteella suurin osa ulkomailla lääketiedettä opiskelevista suomalaisista suunnittelee paluuta Suomeen lääkäriksi valmistuttuaan.

Lääketieteen opintojen jälkeen ammatinharjoittamisoikeuden ehtona vaadittava ammatillinen harjoittelu tai vastaava on tällä hetkellä käytössä ainakin Tanskassa, Irlannissa, Italiassa, Liettuassa, Ruotsissa, Luxembourgiassa, Maltalla, Portugalissa, Slovakiassa, Puolassa ja Iso-Britanniassa.

Kansaneläkelaitoksen opintotukitilastojen mukaan ammatillista harjoittelua vaativissa EU- tai ETA-valtioissa opiskeli 2015—2016 lääketiedettä yhteensä 250 suomalaista (Ruotsissa 205 opiskelijaa, Tanskassa 15, Puolassa 30). On odotettavissa, että näissä maissa opintojaan suorittavilla lääketieteen opiskelijoilla olisi halukkuutta tulla suorittamaan ainakin osa heiltä vaadittavasta ammatillisesta harjoittelusta Suomessa. Erityisesti Puolassa opiskelevilla ei käytännössä ole kielellisistä syistä mahdollisuutta suorittaa ammatillista harjoittelua Puolassa.

Koska valtaosalla ulkomailla lääketiedettä opiskelevista suomalaisista on joka tapauksessa tarkoituksena toimia jatkossa lääkäreinä Suomessa, olisi myös Suomen palvelu- ja jatkokoulutusjärjestelmän etu, että he saapuisivat Suomeen heti valmistuttuaan. Tämä tukisi heidän nopeaa integroitumistaan suomalaiseen palvelu- ja jatkokoulutusjärjestelmään.

Ahvenanmaan maakunta on terveydenhuollossaan tukeutunut kielellisistä ja maantieteellisistä syistä paljon Ruotsissa koulutettuihin terveydenhuollon ammattihenkilöihin, erityisesti lääkäreihin ja sairaanhoitajiin. Ruotsista valmistuneet lääkärit ovat suorittaneet heiltä vaaditun ammatillisen harjoittelun Ahvenanmaalla. Ahvenanmaan maakunta on tehnyt tästä sopimuksen Uppsalan yliopiston kanssa. Sopimus on Ruotsin toimivaltaisen viranomaisen Socialstyrelsenin hyväksymä ja mahdollistaa Ruotsin vaatiman ammatillisen harjoittelun suorittamisen kokonaisuudessaan Ahvenanmaalla.

Nykytilanteessa Suomen lainsäädäntö ei edellä kuvatun mukaisesti mahdollista, että 1.1.2012 jälkeen lääketieteen opinnot aloittanut henkilö voisi suorittaa Ruotsin lainsäädännön lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden ehtona olevan ammatillisen harjoittelun Suomessa. Ruotsissa lääketieteen koulutus kestää 5,5 vuotta. Ruotsista on kesäkuussa 2017 valmistumassa ja aloittamassa ammatillista harjoitteluun lääkärin perustutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat aloittaneet opintonsa tammikuussa 2012. Sen takia he eivät ole ammattihenkilölain 6 a §:n soveltamisen piirissä. Tämän johdosta Ahvenanmaalla on ollut vaikeuksia varmistaa riittävä lääkärimäärä kesästä 2017 alkaen. Jatkossa tilanteen odotetaan edelleen pahenevan.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden ehtona vaadittavan ammatillisen harjoittelun suorittaminen Suomessa toisessa EU- tai ETA-valtiossa lääketieteen perustutkinnon suorittaneelle henkilölle. Tarkoituksena olisi toisaalta mahdollistaa ulkomailla lääketiedettä opiskeleville suomalaisille mahdollisuus tulla Suomeen mahdollisimman pian valmistuttuaan ja siten varmistaa heidän integroimisensa suomalaiseen palvelu- ja jatkokoulutusjärjestelmään sekä toisaalta turvata Ahvenanmaan edellytykset tarjota asukkailleen riittävät terveydenhuollon palvelut. Ehdotuksen mukaan Valvira ei kuitenkaan voisi jatkossa myöntää lääkärin ammatinharjoittamisoikeutta Suomessa suoritettua ammatillisen harjoittelun perusteella, vaan Suomessa ammatillisen harjoittelun suorittava lääkäri, joka on aloittanut opintonsa 1.1.2012 jälkeen, hakisi ammatillisen harjoittelun tunnustamista aina opiskelumaastaan. Suomessa suoritettu ammatillinen harjoittelu tulisi hyväksyä opiskelumaassa ammattipätevyysdirektiivin 55 a artiklan mukaisesti. Valvira voisi ammattipätevyysdirektiivin automaattisen tunnustamisen menettelyn perusteella myöntää toisessa EU- tai ETA-valtiossa ammatinharjoittamisoikeuden saaneelle lääkärille ammatinharjoittamisoikeuden Suomessa.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

3.2 Organisaatio-, henkilöstö- ja järjestelmävaikutukset

Esitys turvaisi Ahvenanmaan maakunnan mahdollisuudet huolehtia asukkaidensa terveydenhuollon palveluista. Ulkomailla lääketiedettä opiskelevien suomalaisten tuleminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa suomalaisen palvelu- ja jatkokoulutusjärjestelmän piiriin turvaisi heidän hyvän integroitumisensa järjestelmään. Valviran työmäärän ei katsota lisääntyvän merkittävästi. Valvira merkitsisi harjoittelua suorittavat lääkärit terveydenhuollon ammattirekisteriin (*Terhikki*), jonka julkisesta palvelusta myös kansalaiset voisivat niin halutessaan todeta harjoittelua suorittavan lääkärin oikeudet ja aseman.

Ammatillista harjoittelua Suomeen suorittamaan tulevat lääkärit toimisivat lääkärin tehtävissä laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena. Työnantajan velvollisuutena olisi osaltaan varmistua harjoittelua suorittavan lääkärin osaamisesta ja riittävästä kielitaidosta sekä huolehtia harjoittelua suorittavan lääkärin työtä ohjaavan laillistetun lääkärin kirjallisesta nimeämisestä. Tämä ei itsessään merkittävästi lisäisi työnantajien nykyistä vastuuta tai muuttaisi nykyisiä käytännön järjestelyjä vasta valmistuneiden lääkäreiden ammatillisessa ohjaamisessa. Työnantajien vastuu lääketieteen opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden lääkäreiden ohjaamisessa on kuitenkin kokonaisuudessaan lisääntynyt ja lähiaikoina edelleen lisääntymässä sekä lääketieteen sisäänottomäärien lisäämisen että kasvaneen ulkomailla tapahtuvan lääketieteen opiskelun johdosta samalla, kun kokeneiden lääkäreiden eläköityminen on lisääntymässä lähivuosina.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä.

Esityksestä järjestettiin kuulemistilaisuus 20.4.2017. Kuulemistilaisuudessa olivat läsnä Ahvenanmaan maakunnan, Valviran, lääketieteen koulutusta järjestävien yliopistojen sekä Suomen Lääkäriliiton edustajat. Lisäksi Suomen Kuntaliitto sekä Suomalaiset Medisiinarit Ruotsissa ry (jäljempänä *SMR*) olivat jättäneet kuulemistilaisuuteen kirjallisen lausuntonsa.

Kaikki osapuolet kannattivat tehtyä esitystä, joskin yliopistojen edustaja ilmaisi huolensa Suomessa opiskelleiden lääkäreiden jatkokoulutus- ja työnsaantimahdollisuuksista kiristyneessä kilpailutilanteessa samoin kuin ohjaajavoimavarojen riittävyydestä. *SMR* toivoi omassa lausunnossaan ajallisen rajaamisen poistamista myös pykälän 3 momentista, jotta Ruotsissa lääketiedettä opiskelevilla suomalaisilla olisi mahdollisuus jatkossakin saada lääkärin ammatinharjoittamisoikeus suoraan Suomesta. Valvira vastusti tätä ehdotusta.

Esitetyt kommentit on huomioitu hallituksen esitystä valmisteltaessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

6 a §. *Lääkärin perustutkinnon toisessa EU- tai ETA-valtiossa suorittaneen oikeus harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa eräissä tapauksissa.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin momentin soveltamisen ajallinen määrittely. Pykäläehdotuksen mukaan Valvira myöntäisi hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena henkilölle, joka on suorittanut lääketieteen perustutkinnon jossakin toisessa EU- tai ETA-valtiossa. Lisäksi vaadittaisiin, että kyseisessä valtiossa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden edellytyksenä on tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun suorittaminen. Rajoitettu ammatinharjoittamisoikeus toimia lääkärin tehtävissä laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena myönnettäisiin kolmen vuoden määräajaksi. Rajoitetun ammatinharjoittamisoikeuden saaneelle henkilölle olisi kirjallisesti nimettävä samassa toimintayksikössä työskentelevä henkilön toimintaa ohjaava ja valvova itsenäisen ammatinharjoittamisoikeuden omaava laillistettu lääkäri. Kyseisen lääkärin tulisi tosiasiallisesti seurata, ohjata ja valvoa ammatillista harjoittelua suorittavan henkilön toimintaa. Ohjauksen ja valvonnan ei kuitenkaan tarvitsisi olla välitöntä eikä se siten edellyttäisi jatkuvaa läsnäoloa. Valviralla olisi mahdollisuus perustellusta syystä jatkaa määräaikaista rajoitettua ammatinharjoittamisoikeutta. Perusteltu syy olisi esimerkiksi harjoittelua suorittavan henkilön vanhempainvapaa, sairastuminen tai varusmiespalvelu.

Ammatillisen harjoittelun sisällöllisistä vaatimuksista, harjoittelun hyväksymisestä ja sen perusteella annettavasta ammatinharjoittamisoikeudesta vastaisi se valtio, jossa lääketieteen perustutkinto olisi suoritettu ja joka vaatisi ammatillista harjoittelua ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisen ehtona. Vastuu näiden ehtojen toteutumisesta ammatillisen harjoittelun aikana Suomessa olisi ammatillista harjoittelua suorittavalla henkilöllä itsellään.

Pykälän 2 momentin mukaan ammatillista harjoittelua varten saadun määräaikaisen ammatinharjoittamisoikeuden aikana asianomainen henkilö voisi toimia tilapäisesti myös muissa lääkärin tehtävissä kirjallisesti nimetyn kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena. Määräaikainen ammatinharjoittamisoikeus myönnettäisiin ensisijaisesti toisen EU- tai ETA-valtion edellyttämän ammatillisen harjoittelun suorittamista varten, mutta se voitaisiin myöntää heti henkilön saatua tutkintotodistuksen yliopistosta. Riippuen harjoittelua edellyttävien EU- tai ETA-valtioiden vaatimuksista harjoitteluun sopivaa työpaikkaa voi joutua jonottamaan tai harjoittelun suorittamisen aikana siihen voi tulla katkoksia. Määräaikaisen ammatinharjoittamisoikeuden saaneella henkilöllä olisi tällaisissa tilanteissa mahdollisuus toimia myös muissa kuin vaadittuun ammatilliseen harjoitteluun liittyvissä lääkärin tehtävissä.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että koko pykälän soveltamista aikaisemmin koskenut ehto lääketieteen opintojen aloittamisesta ennen 1.1.2012 koskisi edelleen Valviran mahdollisuutta myöntää lääkärin ammatinharjoittamisoikeus hakijoille, jotka ovat toimineet 1 momentissa säädetyn ajan Valviran määrittelemien ehtojen mukaisesti lääkärin tehtävissä ja haluavat hakea lääkärin laillistusta suoraan Suomessa suoritettun harjoittelun perusteella. Näiden henkilöiden kohdalla Valvira määrittäisi edelleen määräaikaista ammatinharjoittamisoikeutta myöntäessään ne ehdot, joiden suorittamisen perusteella se antaisi lopullisen ammatinharjoittamisoikeuden. Käytännössä Valvira on edellyttänyt näiltä henkilöiltä laillistamisen ehtona kolmivuotisen yleislääketieteen erityiskoulutuksen (YEK) suorittamista lääketieteen koulutusta järjestävässä yliopistossa. Tämä vastaisi nykytilannetta.

HE 46/2017 vp

Koko pykälän soveltamista aikaisemmin koskenut ehto lääketieteen opintojen aloittamisesta ennen 1.1.2012 liittyy 1.5.2011 voimaan tulleeseen kaksoislaillistuksen poistoon ja siihen liittyneisiin ongelmiin. Ammattipätevyysdirektiivissä ei säädetä tilanteesta, jossa ammatinharjoittamisoikeus myönnetään toisessa maassa suoritettujen opintojen perusteella. Näin ollen on epäselvää, tulisivatko pykälän 3 momentin mukaisen menettelyn mukaisesti ammatinharjoittamisoikeuden saaneet lääkärit ammattipätevyysdirektiivin soveltamisen piiriin heidän mahdollisesti hakiessa myöhemmin ammatinharjoittamisoikeutta toisesta EU- tai ETA-valtiosta tilanteesta, jossa Suomessa ei edellytetä ammatillisen harjoittelun suorittamista ammatinharjoittamisoikeuden saamiseksi. Lisäksi ammatinharjoittamisoikeuden myöntäminen Suomessa suoritettun ammatillisen harjoittelun perusteella saattaisi houkutella myös sellaisia henkilöitä, joilla ei olisi tosiasiallista tarkoitusta jäädä työskentelemään Suomeen. Näistä syistä ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa pykälän 3 momentin mukaista menettelyä 1.1.2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneisiin lääkäreihin.

Niille lääkäreille, jotka ovat aloittaneet opintonsa 1.1.2012 tai sen jälkeen, Valvira antaisi jatkossa lääkärin itsenäisen ammatinharjoittamisoikeuden ammattipätevyysdirektiivin automaattisen tunnustamisen menettelyn perusteella vasta sitten, kun lähtömaa on hyväksynyt hakijan ammatillisen harjoittelun. Jo nykyisin Valvira tarjoaa hakijalle tätä ensisijaisena vaihtoehtona.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2017.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 6 a §, sellaisena
kuin se on laissa 1659/2015, seuraavasti:

6 a §

*Lääkärin perustutkinnon toisessa EU- tai ETA-valtiossa suorittaneen oikeus harjoittaa lääkä-
rin ammattia Suomessa eräissä tapauksissa*

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä kirjallisesti nimetyn, kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa terveydenhuollon toimintayksikössä henkilölle, joka on suorittanut lääkärin perustutkinnon sellaisessa EU- tai ETA-valtiossa, jossa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden edellytyksenä on tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun suorittaminen. Ammatinharjoittamisoikeus myönnetään kolmen vuoden määräajaksi. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi perustellusta syystä pidentää kolmen vuoden määräaika.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun ammatinharjoittamisoikeuden voimassaoloaikana henkilö voi toimia tilapäisesti myös muissa lääkärin tehtävissä kirjallisesti nimetyn kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena.

Jos hakija on aloittanut 1 momentissa tarkoitettut lääketieteen opinnot ennen 1 päivää tammikuuta 2012 ja hän on toiminut 1 momentissa säädetyn ajan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määrittelemien ehtojen mukaisesti lääkärin tehtävissä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta hakijalle oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa itsenäisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Porvoossa 4 päivänä toukokuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 6 a §, sellaisena
kuin se on laissa 1659/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 a §

Ennen vuotta 2012 lääketieteen opinnot toisessa EU- tai ETA-valtiossa aloittaneen oikeus harjoittaa lääkärin ammattia

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta määräämnsä ehdoin oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa terveydenhuollon toimintayksikössä henkilölle, joka on *aloittanut lääketieteen opinnot ennen 1 päivää tammikuuta 2012* sellaisessa EU- tai ETA-valtiossa, jossa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden edellytyksenä on tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun suorittaminen, ja suorittanut siellä lääkärin perustutkinnon. Ammatinharjoittamisoikeus myönnetään kolmen vuoden määräajaksi.

Kun hakija on toiminut 1 momentissa säädetyn ajan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määrittelemien ehtojen mukaisesti lääkärin tehtävissä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta hakijalle oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa itsenäisesti. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto*

Ehdotus

6 a §

Lääkärin perustutkinnon toisessa EU- tai ETA-valtiossa suorittaneen oikeus harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa eräissä tapauksissa

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä *kirjallisesti nimetyn*, kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa terveydenhuollon toimintayksikössä henkilölle, joka on *suorittanut lääkärin perustutkinnon* sellaisessa EU- tai ETA-valtiossa, jossa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden edellytyksenä on tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun suorittaminen. Ammatinharjoittamisoikeus myönnetään kolmen vuoden määräajaksi. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi perustellusta syystä pidentää kolmen vuoden määräaika.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen ammatinharjoittamisoikeuden voimassaoloaikana henkilö voi toimia tilapäisesti myös muissa lääkärin tehtävissä kirjallisesti nimetyn kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena.

Jos hakija on aloittanut 1 momentissa tar-

HE 46/2017 vp

Voimassa oleva laki

voi perustellusta syystä pidentää 1 momentissa säädettyä kolmen vuoden määräaika.

Ehdotus

koitetut lääketieteen opinnot ennen 1 päivää tammikuuta 2012 ja hän on toiminut 1 momentissa säädetyn ajan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määrittelemien ehtojen mukaisesti lääkärin tehtävissä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta hakijalle oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa itsenäisesti.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*